

Henryk Sienkiewicz (5 maja 1846 w Woli Okrzejskiej - 15 listopada 1916 w Vevey, Szwajcaria)

*Pewnego pisarza z Woli Okrzejskiej
kochała cała Polska, od wiejskiej...
bo Jagna hoża,
bo wola boża,
bo "Potop", bo Nobel, bo Nel ...do miejskiej.*

(ebs)

Henryk Sienkiewicz - nowelista, powieściopisarz i publicysta, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1905 za całokształt twórczości, jeden z najpopularniejszych pisarzy polskich przełomu XIX i XX wieku.

Urodził się 5 maja 1846 we wsi Wola Okrzejska w powiecie łukowskim jako Henryk Adam Aleksander Pius Sienkiewicz w zubożałej rodzinie szlacheckiej, pieczętującej się herbem Oszyk, po mieczu wywodzącej się z Tatarów osiadłych na Litwie. Wola Okrzejska należała do babki pisarza, Felicjany Cieciszowskiej. Rodzina z czasem przeniósła się do Grotek, potem do Wygnanowa, Potkanny koło Przytyka, następnie do Grabowców i Wężyczyna, by ostatecznie od roku 1861 zamieszkać w Warszawie.

W 1866 uzyskał świadectwo dojrzałości. Zgodnie z wolą rodziców zdał na wydział lekarski do Szkoły Głównej w Warszawie, jednak zrezygnował z medycyny i podjął studia prawnicze, by w ostateczności przenieść się na wydział filologiczno-historyczny. Zdobył tam gruntowną znajomość literatury i języka staropolskiego.

W 1869 debiutował jako dziennikarz.

Bywał w popularnych w owym czasie salonach warszawskich: u swej krewnej Jadwigi Łuszczewskiej znanej pod literackim pseudonimem Deotyma oraz u aktorki Heleny Modrzejewskiej.

W lutym 1876 wraz z Heleną Modrzejewską i grupą znajomych wybrał się w podróż do USA. W owym czasie nie było to czymś powszednim. Z tego okresu pochodzą "Listy z podróży do Ameryki".

W 1878 wrócił do Europy. Zatrzymał się w Londynie, następnie przez rok przebywał w Paryżu. Podczas pobytu we Francji Sienkiewicz poznał nowy prąd w literaturze - aturalizm. W 1878 napisał nowelę "Janko Muzykant". Dwa lata później zmienił jednak zdanie i wypowiedział się o naturalizmie w tonie krytycznym.

W Szczawnicy dał odczyt o swym pobycie w Ameryce. Po raz pierwszy spotkał tam swoją przyszłą żonę, Marię Szetkiewiczównę. Na wiadomość, że rodzina Szetkiewiczów wybiera się do Wenecji, ruszył za nimi i tam poznał Marię bliżej. 18 sierpnia 1881 odbył się ich ślub w kościele Zgromadzenia Panien Kanoniczek przy placu Teatralnym (dziś nie istnieje). Z małżeństwa tego pochodzą dzieci: Henryk Józef i Jadwiga Maria. Małżeństwo nie trwało długo, gdyż 19 października 1885 w wieku 31 lat Maria zmarła na gruźlicę.

W 1880 pracował nad powieścią historyczną "Ogniem i mieczem". Powieść ta (podobnie zresztą jak kolejne części *Trylogii*) przyniosła pisarzowi wielką popularność i spotkała się z nadzwyczajnym odbiorem społecznym.

Wkrótce pisarz rozpoczął prace nad kolejną częścią *Trylogii* - "Potopem". Był to trudny okres w życiu pisarza, gdyż w tym czasie zmarła Maria Sienkiewiczowa. Mimo to powieść szybko podbiła serca czytelników i utwierdziła jego literacką pozycję.

Po śmierci żony pisarz udał się w podróż do Konstantynopola (przez Bukareszt i Warnę), z której pisał korespondencje. Po powrocie do Warszawy wydał trzecią część Trylogii - "Pana Wołodyjowskiego".

<https://www.youtube.com/watch?v=jyKcZgo0SWo>

Trylogia wyniosła Sienkiewicza na szczyty popularności i uczyniła z niego najpopularniejszego polskiego pisarza.

W 1888 odbył podróż do Hiszpanii. W 1890 włączył się w organizację roku Mickiewiczowskiego. W styczniu 1891 wyruszył w podróż do Afryki. Podróż ta zaowocowała "Listami z Afryki".

W 1892 Sienkiewicz podpisał umowę na powieść "Rodzina Połanieckich" (której książkowe wydanie ukazało się w 1895), w tym samym roku prasa donosiła, że pisarz przystąpił do prac nad powieścią z czasów krzyżackich, w 1893 rozpoczął przygotowania do powieści "Quo vadis".

W jego życiu prywatnym pojawiła się Maria Romanowska, przybrana córka odeskiego bogacza Konstantego Wołodkowicza. Ślub odbył się 11 listopada 1893, jednak w niedługim czasie (miesiąc) panna młoda rozstała się z Henrykiem. Sienkiewicz uzyskał papieskie potwierdzenie niezastnienia sakramentu małżeństwa.

W 1900 pisarz przy zaangażowaniu całego społeczeństwa obchodził jubileusz 25-lecia pracy twórczej i otrzymał od narodu majątek ziemski w Oblęgorku, gdzie utworzył ochronkę (dom dziecka) dla dzieci.

W 1904 poślubił swą cioteczną siostrzenicę Marię Babską.

W 1905 otrzymał nagrodę Nobla za całokształt twórczości. W przemówieniu wygłaszanym z tej okazji Sienkiewicz mówił, że zaszczyt ten jest szczególnie cenny dla syna Polski. Głoszono ją umarłą, a oto jeden z tysięcznych dowodów, że żyje.

W *Kurjerze Warszawskim* ukazała się w 1910 w odcinkach jego powieść dla młodzieży "W pustyni i w puszczy".

<https://www.youtube.com/watch?v=daL4PY8yyV0>

Po wybuchu wojny Henryk Sienkiewicz wyjechał do Szwajcarii. Wraz z Ignacym Janem Paderewskim był jednym ze współzałożycieli Szwajcarskiego Komitetu Generalnego Pomocy Ofiarom Wojny w Polsce.

Zmarł 15 listopada 1916 w Vevey i został tam pochowany.

W 1924, już w wolnej Polsce, prochy pisarza uroczystie sprowadzono do Polski. W drodze przez kraje Szwajcarii, Austrii, Czech składano mu hołd. 27 października 1924 odbyła się uroczystość obok pomnika Adama Mickiewicza w Warszawie, gdzie przemówienie okolicznościowe wygłosił Stanisław Wojciechowski. Na koniec trumnę w sarkofagu złożono w Warszawie w podziemiach katedry św. Jana tuż obok prezydenta Gabriela Narutowicza. W 1944 w czasie trwania powstania warszawskiego żołnierze niemieccy wysadzili katedrę, po wojnie sarkofag i katedrę odnowiono.

<https://www.youtube.com/watch?v=oUCunw4V7Gw>

"Bar... wzięty!"

* * *

<https://www.youtube.com/watch?v=Ik59toKPwz4>

* * *

Bronisław Maj interpretuje "Potop" na benefisie Andersa Bodegårdá na jego 60. urodziny w 2004 w Teatrze Kameralnym (i ja tam bylam wino i miód piłam ;))

<https://www.youtube.com/watch?v=YOB71fkAlvw>